

Examensarbete 15 hp
Musiklärarexamen
2008

Lars Pollack

Rytmordsmetoden

en undersökning om metoder i
gehörsundervisningen

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Innehåll	
Sammanfattning	4
Inledning	
Om mig och min gehörsundervisning.....	5
Rytmdord och rytmiska grupperingar.....	5
Grupperingarna.....	6
Rytmdord och rytmstavelser.....	6
Undervisning med rytmdord.....	7
Problemet.....	7
Syfte och frågeställning	8
Val av metod.....	8
Undersökningen	
Undersökningens utformning.....	8
Undersökningens genomförande.....	9
Organiserandet av materialet.....	9
Förklaring till uppställningen i kalkylbladet.....	10
Analysmetod för enskilda elevgrupper.....	10
Vad jag hoppades få se.....	11
Resultat och analys	
Grupp M1.....	12
Grupp L1.....	13
Grupp H1.....	14
Grupp S2.....	15
Grupp M2.....	16
Grupp L2.....	17
Grupp H2.....	18
Grupp Jvux.....	19
Alla grupper i samma tabell.....	20
Analys av sambandet mellan elevgruppernas medelvärden, förkunskapsnivåer och undervisningsmetod.....	22
Diskussion	24
Slutsats	24
Vidare forskning	25
Litteratur	26
Bilaga notexempel och enkät	
Rytmdordssystemet jag använder.....	27
Systemet tillämpat på rytmerna i undersökningen.....	28
Rytmdordsenkäten elevex.....	29
Rytmdordsenkäten lärarex.....	30

Sammanfattning

Detta arbete behandlar en pedagogisk metod för gehörsundervisning och en undersökning för att försöka utröna dess effektivitet jämfört med andra metoder.

Jag har undervisat med en metod för att lära sig läsa och skriva rytmnoter som bygger på att man försöker se ett styckes rytm som sammansatt av ett antal mindre byggstenar. Dessa byggstenar associeras med varsitt ”rytmord”. Detta skall ge effekten att man tänker i grupper av toner i stället för enskilda toner och i sin tur både underlätta notläsningen och noteringen av musik.

Jag har genom en undersökning på en skola försökt påvisa ett samband mellan användande av rytmordsmetoden och goda resultat i rytmisk diktamen. Detta då i jämförelse med andra metoder som lärare och elever använt.

Min undersökning har inte kunnat säkerställa detta samband, och jag tror att detta framför allt beror på att jag inte haft referensgrupper med samma förkunskaper som undervisats med olika metoder.

Inledning

Om mig och min gehörsundervisning

Jag har i skrivande stund arbetat på Kulturama under c:a 15 år och undervisat i många olika musikämnen genom åren. Det har varit gehör, teori, arrangering, improvisation, ensemble i olika former, ljudteknik, sound design, piano och brukspiano. Till att börja med för vuxeneleverna på skolans linjer på dagtid, (där finns även kvällskurser), och de sista åren även på gymnasienivå.

Gehörsundervisning har jag arbetat med flera pass i veckan under hela min tid på Kulturama, och jag har då försökt lära eleverna läsa och skriva noter, så att de kan studera in material på egen hand och transkribera stycken de hör.

Undervisningen sker i grupper om oftast mellan tio och tjugofem elever som vi har försökt nivågruppera med avseende på förkunskaper. Eleverna är oftast sångare, Kulturama har musikallinje och afroamerikanska sånglinjer som har haft mycket elever, men instrumentalisterna och eleverna på musikproduktionslinjerna är med i samma grupper.

Det ligger nära till hands att lära ut som man själv blivit lärd, så mina metoder är ju allmänna metoder som liknar det som jag varit med om som elev på musikutbildningar (under förutsättning att jag tyckte att jag lärde mig bra på de sätten). Under åren har jag prövat olika sätt och material, modifierat mina metoder och behållit det som fungerat bäst.

Mitt sätt att arbeta skiljer sig inte mycket från andra lärares på skolan, men jag har upplevt att jag nog är bland dem som lägger störst vikt vid och tid på att sjunga från bladet, dvs att kunna sjunga ett stycke musik från noterna utan att ta hjälp av ett instrument. Alla mina elever brukar få sjunga enskilt inför klassen minst ett av det stycken som de haft i läxa. På tonplattssiffror (skalans toner numreras) när melodierna är i fokus och på ”rytmord” när det är rytmerna vi övar.

Dessa rytmord, det rytmiska gehöret och läsning samt framför allt skrivning av rytmer är vad jag fokuserar på i denna uppsats, så min avgränsning är att lämna tonhöjderna och melodierna därhän.

Rytmord och rytmiska grupperingar

Jag brukar försöka få eleverna att göra ungefär samma ljud allihop när vi läser rytmer. Jag tycker att detta underlättar när man läser något tillsammans, eleverna distraheras då inte av att någon låter annorlunda, och det kan bli lite som att läsa ord i en vanlig text.

När man läser en text tittar man inte på varje enskild bokstav utan tar in hela ord eller grupper av ord. Samma sak kan man göra med grupper av toner. Detta förutsätter dock att den som skrivit noterna grafiskt grupperat sina toner på ett vedertaget sätt som har med taktarten (och musikens karaktär) att göra.

Att ha gemensamma ord och stavelser i undervisningsgruppen för dessa vanliga rytmiska mönster underlättar enligt min erfarenhet både gemensam högläsning och ett associerande av bilden man ser med ljudet av rytmen. I förlängningen tycker jag mig också uppleva att eleverna använder de rytmord de lärt sig och bilderna av dem till att beskriva det de hör. Det betyder att de kan transkribera rytmer de hör och skriva ner dem på ett rytmiskt lättläst sätt.

Grupperingarna

Vanliga korta rytmnönster kallar jag här grupperingar. Grupperingarna kan bildas genom att man delar en 4/4-takt i mitten, då får man färre kombinationer av rytmer att lära sig än i en hel fyrtakt. De kortare rytmnönster man då får kan lätt kan kännas igen, memoreras och sättas ihop med liknande byggstenar. Detta är om minsta notvärde är åttondel i takten ifråga.

Är minsta notvärde sextondel uppstår likadana grupperingar om man med balkning av sextondelar och åttondelar gör enheter som är en fjärdedel långa, och där första tonen kommer på ett pulsslag i en taktart där fjärdedelen är pulsen.

Detta system visas i notskrift i "Bilaga notexempel och enkät" sid 25.

Om man lär ut läsning och skrivning av dessa grupperingar samtidigt, så är tanken att eleverna ska finna det naturligt att höra och känna igen grupperingarna, och genast skriva lättlästa noter vid diktamen och egna transkriptioner.

Dessa grupperingar är mycket vanliga i musik som våra elever träffar på. Kan de dessa är det också lätt att sätta bindebågar mellan grupperingarna för mer synkoperade rytmer. Man kan sedan utöka systemet och läsa i 6/8 och 12/8, då grupperingarna blir en åttondel längre.

Det finns en tanke i musikpedagogik att alla taktarter är antingen enkla 2- eller 3-grupper som 2/4 och 3/4, eller också sammansatta av kombinationer av 2-och 3-grupper. 4/4 är då sammansatt av två 2/4-takter, och 6/8 är sammansatt av två st 3/8-takter. Grupperingarna jag talar om här motsvarar byggstenarna, de enkla taktarterna. Man menar att läsbarheten ökar om skarven syns mellan de delar som bygger upp en sammansatt taktart när man skriver svårare rytmer, och använder man de grupperingar jag resonerar om här, så blir det på det sättet. ("The Basic Guide How To Read Music" H Cooper. Perigree Books 1985, fr.s 24: Compound time signatures eller "Musiklära" Pär Lauenstein, 2004 Idé och kultur förlag, kap 10: Rytmnotation)

Rytmord och rytmstavelser

Hur ska det låta då? Det har förstås ingen betydelse vilka ljud man använder, men det bör vara lätt att läsa på dem i höga tempi, och metodens kärna är att ha olika ljud på "downbeat" och "upbeat".

Systemet jag minns från den första musikundervisning jag fick själv är "tate" för ett åttondelspar och "tavateve" för en grupp om fyra sextondelar. ("Skolsångboken", Aulin/Norrman/Styrenius, 1969 Läromedelsförlagen, sid 23) Var och vilken tid detta system ursprungligen kommer från har jag inte lyckats ta reda på, men det är en spridd och mycket använd metod. "Tate/tavateve" har sina poänger eftersom åttondelarnas ljud finns kvar i första och tredje sextondelen. Systemet är alltså konsekvent på det sättet. Jag har dock inte kunnat använda just "tavateve" så bra själv eftersom jag tycker det är för operussivt och lätt att trassla in sig i, speciellt om det är bindebågar mellan grupperingarna.

I Finlands svensktalande delar används tavateve-systemet fortfarande i skolan när jag skriver detta, att döma av de kursplaner jag funnit på internet. "Rytmstavelser" kallas de där. ("Korsholms kommuns läroplan för den grundläggande utbildningen fr.o.m 1.8.2005", "Läroplan för årskurserna 1-4 Vårberga skola" samt "Vanda stad Västersundoms skola Läroplan för årskurserna 1-6") Dessa kursplaner är inbördes mycket lika i musikämnet, och det skulle kunna bero på en statlig styrning i detta.

I England har jag funnit ett system där de säger "ta-fa-te-te" ("Understanding simple rhythmic notation, A Guide", 2001 Bridgewater Multimedia). "Syllabification" kallas metoden där.

Vilket ljud man väljer har knappast någon betydelse. Det skulle gå lika bra med "dabadaba", "dagadaga", "tapatapa" el. dyl. Själv använder jag "tate" i åttondelsgrupperingar och "takataka" i sextondelsgrupperingar. Jag har valt "takataka" för att jag tycker att det är lätt att säga tillsammans med "tate" som jag behållit från den klassiska metoden. *Detta system visas i notskrift i "Bilaga notexempel och enkät" sid 25.*

Undervisning med rytmord

Eleverna får läsa serier av dessa grupperingar på dessa rytmord. Efter detta genast diktamen där de grupperingarna finns med, till att börja med två grupperingar och en lång ton att landa på. De känner då igen grupperingarna de nyss läst och gör i allmänhet rätt. Noterna de skriver blir automatiskt rytmiskt lättlästa, inga balkningar över taktens mitt i 4/4, eller svårlästa sextondelsgrupperingar som inte är en fjärdedel långa eller inte börjar på ett pulsslåg.

Vid svårare diktamen med synkoper som bildas av överbindningar mellan grupperingar kan de visa "tate tate tate tate" medan de lyssnar eller minns exemplen. Om en ton då hamnar på "te" är den ju i "baktakt" (=upbeat) och då kan man lista ut vilka grupperingar det är man hör. Motsvarande är i systemet jag använder "Takataka Takataka Takataka" för en fyrtakt full med sextondelsrytmer.

I "Bilaga notexempel och enkät" sid 26, visas hur man kan läsa olika blandade notvärden och grupperingar på dessa rytmord. Detta är samma rytmexempel som användes till diktamen i min undersökning.

Hur undervisningen kan gå till visas också väl i tidigare nämnda "Understanding simple rhythmic notation, A Guide" samt "Skolsångboken" sid 23.

Min erfarenhet är att jag med rytmordsmetoden ganska snabbt kan få även elever med ingen eller mycket liten vana vid noter att läsa och skriva rytmer av denna typ som de möter mycket i t.ex pop och jazz. Efterhand också med överbindningar mellan grupperingarna.

Problemet

Om jag får elever som haft någon lärare som använt helt andra metoder kan de vara svåra att blanda med elever som gjort på sätt liknande detta, vilket man kan märka vid nivågrupperingar av elever som redan gått ett år. Jag upplever att elever undervisade med rytmordsmetoder känner sig bekvämare med de tidigare nämnda vanliga rytm-mönstren, är mindre rädda för noter i allmänhet (notskräck är inte ovanligt bland skolans unga rockmusiker) och i och med detta då har lättare att läsa och skriva noter än elever som undervisats på andra sätt. Jag försöker övertyga kollegor om att detta är ett bra sätt att undervisa, och skulle vara hjälpt av något som stöder min uppfattning.

Kan jag påvisa att detta är en bra metod? Går det att mäta på något sätt? Jag upplever själv att denna metod är effektiv, framför allt tills eleven nått upp till en viss nivå där det blir mer instinktivt att handskas med noter, och knepen inte behövs längre, eller behövs mer sällan. Men hur kan jag påvisa detta?

Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att utröna effektiviteten i det jag kallar rytmordsmetoden jämfört med andra metoder.

Jag vill undersöka om man kan se ett samband mellan användande av denna metod och goda resultat i rytmisk diktamen.

Val av metod

På Kulturama studerar många elever och får gehörsundervisning av olika lärare som använder varierande metoder. En del använder rytmord, andra har andra sätt.

En undersökning där hoppades jag skulle ge mig tillräckligt med statistiskt material för att kunna dra slutsatser om metoder och resultat. Tiden på året var också lämplig. Eftersom proven närmade sig i det upplägg vi haft i vår gymnasieundervisning så kunde det vara välkommet med extra förberedande provliknande uppgifter. Jag kunde alltså hoppas på att mina kollegor skulle ta av sin lektionstid för detta. Det var på skolan ett allmänt gott klimat för pedagogiskt utvecklingsarbete, och vi hade nyligen på möten diskuterat gehörsträningssmetoder.

Jag utformade ett kort undersökningsskylar som innehöll dels en rytmisk diktamen, dels tre frågor som var tänkta att visa om läraren och/eller eleven använde någon "rytmordsmetod".

Med detta hoppades jag kunna visa ett samband mellan rytmordsmetoden och goda diktamensresultat. En annan sak som kanske skulle kunna synas är att metoden får eleverna att skriva läsliga noter, och då menar jag att gruppera sextondelsnoterna över fjärdedelarna och inte balka åttondelar över taktens mitt i 4/4.

Undersökningen

Undersökningens utformning

I "Bilaga notexempel och enkät" sidorna 27 och 28 syns undersökningen som jag utformade den. Elevekskylaret och lärarekskylaret med diktamensrytmerna.

Jag gjorde först fyra diktamensuppgifter i stigande svårighetsgrad. Alla var en takt långa och i 4/4. Fråga 1 och 2 hade åttondel som minsta notvärde och fråga 3 och 4 innehöll sextondelar. Fråga 1 var mycket enkel, fråga 2 innehöll en punktering och sedan 3 st åttondelsnoter där man kunde misslyckas med att balka ihop dem på bra sätt. Fråga tre innehöll ännu mer möjligheter att balka konstigt, och fråga 4 slutligen en synkop som var tänkt att skrivas som en överbindning mellan två sextondelsgrupperingar.

Tanken var med dessa uppgifter att det skulle synas om man tänkte i grupperingar, men om rytmorden var någon hjälp till detta kan man ju inte se. Att varje exempel bara skulle spelas två gånger, var också för att undersöka om eleverna tänkte i grupperingar när de hörde rytmerna. Hör man dem många gånger kan man lättare först

skriva upp dem ogrupperade och sedan hinna gruppera dem om man kan reglerna för detta.

Fråga 5, 6 och 7 var för att se om det finns någon rytmordspedagogik eller -tänkande som kunde påverka resultatet på diktamensdelen. Först om läraren använt metoden, eller någon tidigare lärare eleven haft, sedan om eleven själv tänkte så, och slutligen vad eleven tyckte om metoden ifråga. Den sista frågan var tänkt att ge eleven möjlighet att skriva något positivt om metoden, utan att behöva erkänna att man använt den. Rytmorden kan ju uppfattas som barnsliga.

Samma frågor ställdes till läraren för att se hur läraren gjort med eleverna, hur läraren själv tänker och vad läraren tycker om metoden.

Undersökningens genomförande

Undersökningen delades ut till teorilärarna på Kulturama under torsdagen den 17/4 2008. På torsdagar fanns det detta läsår många parallella grupper i "Gehör och musikleära" på gymnasiet och även vuxenundervisning i samma ämne. Eftersom det kanske tar uppemot tio minuter att göra detta "prov" så var det inte alla lärare som ville göra det. Detta gällde mindre grupper med 45 min lektion per vecka. Alla lärare som hade större grupper med 90 minuters lektion genomförde undersökningen i sina grupper.

Jag fick in svar från 8 grupper, totalt 81 elever och 4 lärare plus mig själv.

Organiserandet av materialet

Resultatet av undersökningen, mina rådata, blev alltså 81+5 ex av min enkät indelade i 8 grupper. Dessa grupper var på olika nivå när de började, och gick i olika årskurser och hade hunnit olika långt i teori och gehör. Grupperna har haft olika lärare som använt lite olika metoder.

4 grupper var gymnasieettor. De var nivågrupperade från början, i 4 olika nivåer, men sedan kan skillnaderna ha ökat under läsåret, eftersom de grupperna som hade mest förkunskaper bestod till stor del av elever på storbandslinjen och de läser noter hela dagarna. 3 av grupperna var gymnasietvåor från de 3 högsta nivåerna, och 1 grupp var från den eftergymnasiala afroamerikanska sånglinjen "Yrkeslinjen".

Svaren började jag skriva in i ett kalkylbladsprogram för att kunna sortera dem på olika sätt och på så sätt se om jag skulle kunna se några samband mellan svaren på provdelen och svaren på enkätdelen.

Först rättade jag provdelen och satte ut poäng efter två olika kriterier: Dels 1 poäng per halv takt för korrekta notvärden, dels 1 poäng per halv takt för läslighet, dvs att noterna var grupperade med balkar på ett sätt som hjälper läsningen. Sedan fyllde jag i de värden jag fått i kalkylbladet på följande sätt:

Förklaring till uppställningen i Kalkylbladet

En elev är en horisontell rad i kalkylbladet vars provresultat och enkätsvar m.m. är inskrivet i lodräta kolumner.

- Kolumn A - poäng för korrekta notvärden, 0-8
- Kolumn B - poäng för läslighet=korrekta balkningar, 0-8
- Kolumn C - summa poäng för korrekt + läsligt, 0-16
- Kolumn D - svar på fråga 5 - lektionsmetod, a-c omvandlat till 3-1*
- Kolumn E - svar på fråga 6 - din metod, a-c omvandlat till 3-1*
- Kolumn F - svar på fråga 7 - åsikt om rytmord a-c omvandlat till 3-1*
- Kolumn G - summa svar fråga 5-7, a-c omvandlat till 3-1*
- Kolumn H - gruppens nivå 1-4, lågt värde betyder mindre förkunskaper
- Kolumn I - Lärare och årskurs
- Kolumn J - lärarens svar på fråga 5-7, aaa-ccc

* Jag blev tvungen att omvandla dessa bokstäver till siffror eftersom jag inte lyckades få mitt kalkylbladsprogram att rita diagram av en blandning av tal och bokstäver. Jag valde då att "abc" skulle bli "321" för att lättare kunna se eventuella samband grafiskt.

Fyra specialfall:

- 1: Tre exemplar var oanvändbara eftersom eleven inte svarat på enkätdelen och fördes därför inte in i statistiken.
- 2: När eleverna svarat flera olika svar på samma fråga på enkätdelen tog jag ett medelvärde av svaren.
- 3: Om elever i en grupp där läraren inte använt rytmordsmetoden ändå svarat "a" på fråga 5 tog jag mig friheten att minska det till mitt emellan a och b, dvs 2,5 när det omvandlades till siffror.
- 4: Om elever i en grupp där läraren konsekvent använt rytmordsmetoden ändå svarat "c" på fråga 5 tog jag mig friheten att öka det till mitt emellan b och c, dvs 1,5 när det omvandlades till siffror. Eleven kan ju studerat för flera lärare genom åren, men på detta sätt kommer den senaste lärarens metod med i undersökningen.

Analysmetod för enskilda elevgrupper

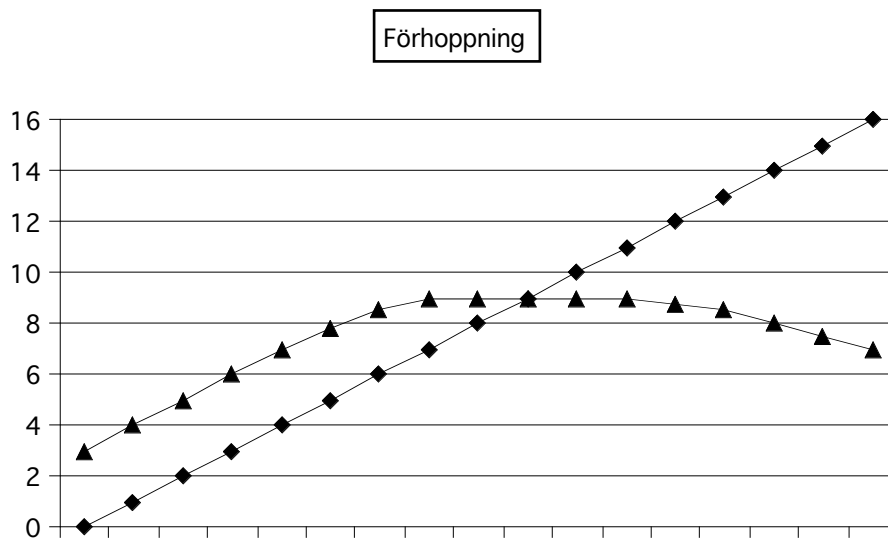
Jag sorterade i varje grupp resultaten fallande efter spalt C, summan av korrekta och läsliga noter. Jag hoppades då kunna se något slags samvariation i enkätdelen. Ett medelvärde av gruppens poäng i spalt C räknades också ut. Mina rådata för varje grupp sorterade på detta sätt kan ses på följande sidor, för att läsaren ska kunna se mönster som jag kan ha missat.

Efter detta sorterades materialet stigande efter kolumn C istället och en graf ritades upp som jämförde kolumn C med kolumn G, alltså en jämförelse mellan elevens totala provresultat och summan av hur mycket eleven på lektionerna arbetat med någon rytmordsmetod, i vilken utsträckning man själv använder en sådan och om man tror det är en bra metod. Man får observera när det gäller graferna att de bara visar den del av diagrammet där det finns värden i varje exempel. Y-axeln börjar alltså på det lägsta värdet som finns i just detta diagram.

I rådatatabellen är eleven en horisontell linje och i graferna är eleven en lodrät linje.

Vad jag hoppades få se

Ett samband mellan diktamensresultat och undervisningsmetod skulle kunna se ut något liknande grafen nedan. Ett linjärt samband i början, som försvinner sedan eleven blivit så duktig på detta att rytmorden inte behövs och ersätts av en mer direkt koppling mellan ljud och bild.

Romber: Kolumn C - summan av korrekta och läsliga noter

Trianglar: Kolumn G - summan av hur mycket man på lektionerna arbetat med, själv använder och allmänt tycker om rytmordsmetoden.

Resultat och analys

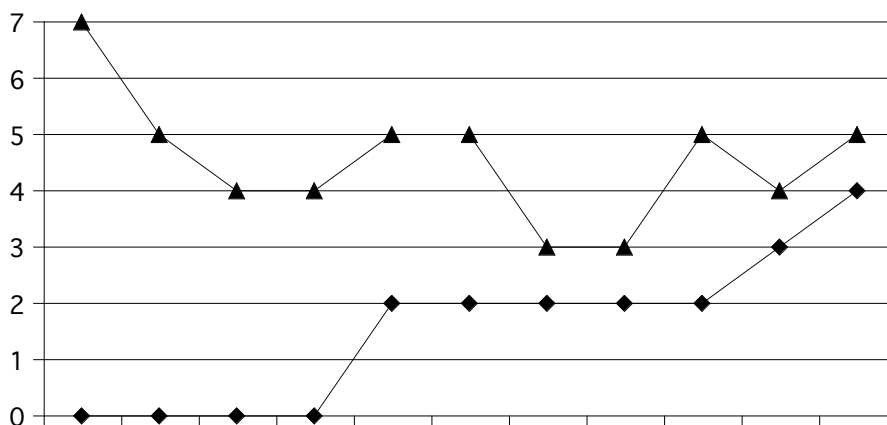
Grupp M1: Gymnasieettor. Förkunskapsnivå 2 av 4 där ett högre tal är mer förkunskaper vid kursens början. Lärarens svar på fråga 5-7 var cba, där då det första c:et betyder att han inte använt rytmord.

Medeltotalpoängen i denna grupp: 1,55

Rådata Grupp M1:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
2	2	4	1	1	3	5	2	M1	cba
2	1	3	1	1	2	4	2	M1	cba
1	1	2	1	1	3	5	2	M1	cba
1	1	2	1	1	3	5	2	M1	cba
1	1	2	1	1	1	3	2	M1	cba
1	1	2	1	1	1	3	2	M1	cba
1	1	2	1	1	3	5	2	M1	cba
0	0	0	2	3	2	7	2	M1	cba
0	0	0	1	3	3	5	2	M1	cba
0	0	0	1	1	2	4	2	M1	cba
0	0	0	1	1	2	4	2	M1	cba
Medelpoäng C		1,5454545455							

Grupp M1

Romber: Kolumn C - summan av korrekta och läsliga noter

Trianglar: Kolumn G - summan av hur mycket man på lektionerna arbetat med, själv använder och allmänt tycker om rytmordsmetoden.

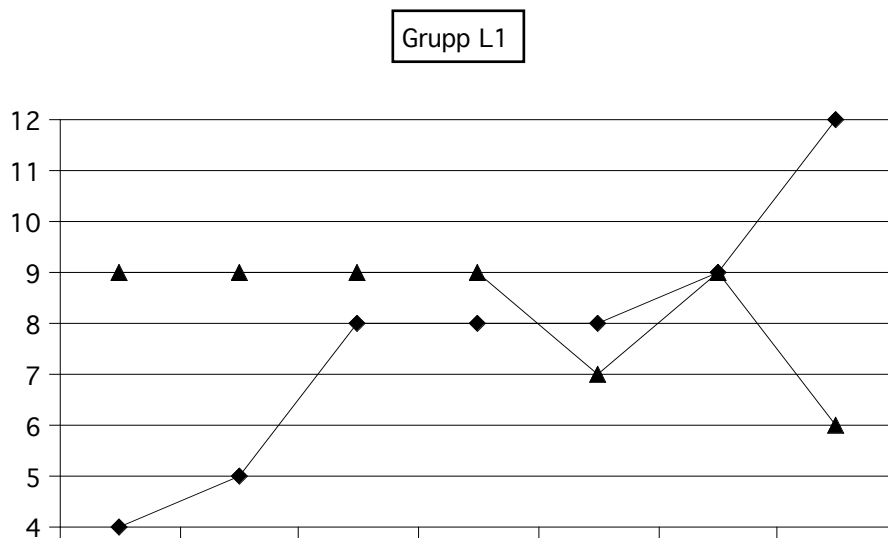
Kommentar: Här är resultatet tvärt emot vad jag föreställt mig. Det är bara de fyra eleverna längst till höger på grafen som liknar vad jag trodde att jag skulle få se. Läraren har inte använt rytmord.

Grupp L1: Gymnasieettor. Förkunskapsnivå 3 av 4 där ett högre tal är mer förkunskaper vid kursens början. Lärarens svar på fråga 5-7 var aaa, där då det första a:et betyder att han använt rytmord konsekvent.

Medeltotalpoängen i denna grupp: 7,71

Rådata Grupp L1:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
8	4	12	2	1	3	6	3	L1	aaa
7	2	9	3	3	3	9	3	L1	aaa
4	4	8	3	3	3	9	3	L1	aaa
4	4	8	3	3	3	9	3	L1	aaa
4	4	8	3	1	3	7	3	L1	aaa
3	2	5	3	3	3	9	3	L1	aaa
2	2	4	3	3	3	9	3	L1	aaa
Medelpoäng C		7,7142857143							

Romber: Kolumn C - summan av korrekta och läsliga noter

Trianglar: Kolumn G - summan av hur mycket man på lektionerna arbetat med, själv använder och allmänt tycker om rytmordsmetoden.

Kommentar: Även här är resultatet det motsatta mot mina förväntningar. Det har gått bättre för den här gruppen än den föregående, men det är som förväntat eftersom de hade större förkunskaper. Rytmordsmetoden är använd konsekvent.

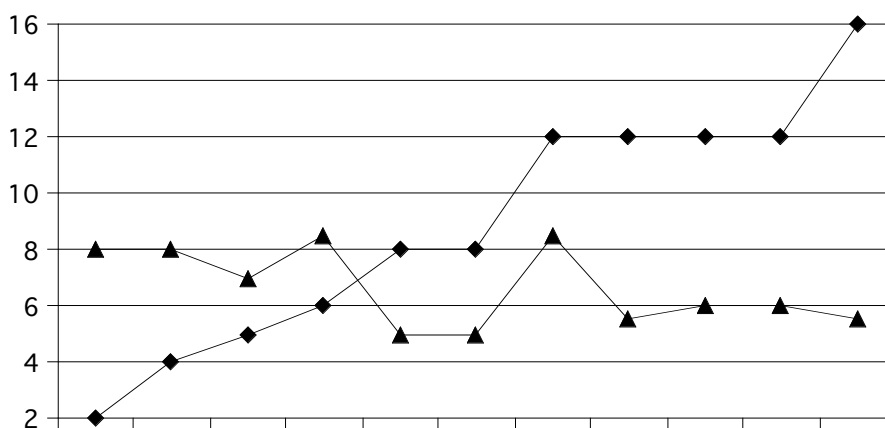
Grupp H1: Gymnasieettor. Förkunskapsnivå 4 av 4 där ett högre tal är mer förkunskaper vid kursens början. Lärarens svar på fråga 5-7 var bcb, där då det första b:et betyder att han inte använt rytmdord. Medeltotalpoängen i denna grupp: 8,82

Rådata Grupp H1:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
8	8	16	2,5	1	2	5,5	4	H1	bcb
6	6	12	2,5	3	3	8,5	4	H1	bcb
6	6	12	1,5	1	3	5,5	4	H1	bcb
6	6	12	1,5	1	3	6	4	H1	bcb
8	4	12	2,5	1	2	6	4	H1	bcb
6	2	8	1	2	2	5	4	H1	bcb
6	2	8	1	1	3	5	4	H1	bcb
4	2	6	2,5	3	3	8,5	4	H1	bcb
3	2	5	2	3	3	7	4	H1	bcb
2	2	4	2	3	3	8	4	H1	bcb
1	1	2	2	3	3	8	4	H1	bcb

Medelpoäng Kolumn C: 8,8181818182

Grupp H1

Romber: Kolumn C - summan av korrekta och läsliga noter

Trianglar: Kolumn G - summan av hur mycket man på lektionerna arbetat med, själv använder och allmänt tycker om rytmdordsmetoden.

Kommentar: Även denna tredje gång är resultatet det motsatta mot mina förväntningar. Det har gått lite bättre för den här gruppen än den föregående, men det är som förväntat eftersom de hade större förkunskaper. Detta är mest elever från storbandslinjen, och blåsare kan nog inte mumla rytmdord i samma utsträckning som vissa andra när de spelar. Medelpoängen är inte mycket högre än i gruppen innan trots mer förkunskaper. Ingen rytmdordsmetod är använd.

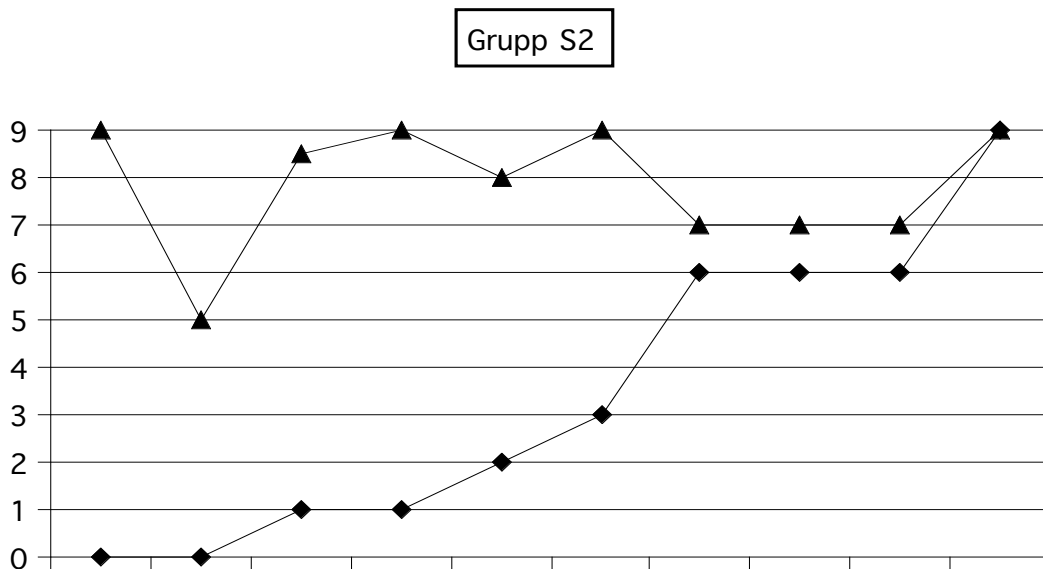
Grupp S2: Gymnasietvåor. Förkunskapsnivå 1 av 4 där ett högre tal är mer förkunskaper vid kursens början. Lärarens svar på fråga 5-7 var aba, där då det första a:et betyder att han använt rytmdord konsekvent.

Medeltotalpoängen i denna grupp: 3.4

Rådata Grupp S2:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
5	4	9	3	3	3	9	1	S2	aba
3,5	2,5	6	3	1	3	7	1	S2	aba
4	2	6	3	1	3	7	1	S2	aba
4	2	6	3	1	3	7	1	S2	aba
2	1	3	3	3	3	9	1	S2	aba
1	1	2	3	2	3	8	1	S2	aba
1	0	1	3	2,5	3	8,5	1	S2	aba
1	0	1	3	3	3	9	1	S2	aba
0	0	0	3	3	3	9	1	S2	aba
0	0	0	3	2	2	5	1	S2	aba

Medelpoäng Kolumn C: 3,4

Romber: Kolumn C - summan av korrekta och läsliga noter

Trianglar: Kolumn G - summan av hur mycket man på lektionerna arbetat med, själv använder och allmänt tycker om rytmdordsmetoden.

Kommentar: Ånyo är resultatet det motsatta mot mina förväntningar. Det är många här som är väldigt positiva till rytmdorden, men just dessa elever får sämst poäng. Eleverna är i lägsta nivågruppen, men går andra året, och fyra av dem går det hyfsat för. Rytmdordsmetoden är använd konsekvent.

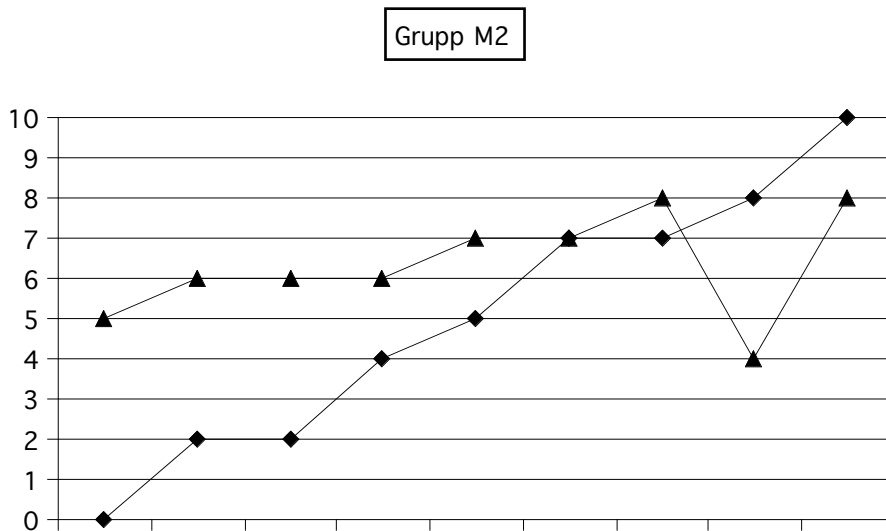
Grupp M2: Gymnasietvåor. Förkunskapsnivå 2 av 4 där ett högre tal är mer förkunskaper vid kursens början. Lärarens svar på fråga 5-7 var cba, där då det första c:et betyder att han inte använt rytmord.

Medeltotalpoängen i denna grupp: 5

Rådata Grupp M2:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
4	6	10	2	3	3	8	2	M2	cba
4	4	8	1	1	2	4	2	M2	cba
5	2	7	1	3	3	7	2	M2	cba
5	2	7	2	3	3	8	2	M2	cba
3	2	5	1	3	3	7	2	M2	cba
2	2	4	2	1	3	6	2	M2	cba
1	1	2	1	2	3	6	2	M2	cba
1	1	2	2	1	3	6	2	M2	cba
0	0	0	2	1	2	5	2	M2	cba

Medelpoäng Kolumn C: 5

Romber: Kolumn C - summan av korrekta och läsliga noter

Trianglar: Kolumn G - summan av hur mycket man på lektionerna arbetat med, själv använder och allmänt tycker om rytmordsmetoden.

Kommentar: Äntligen är resultatet det jag förväntade mig att få se allt som oftast. Eleverna är i näst lägsta nivågruppen, men går andra året, och det går ganska bra för dem. Rytmordsmetoden är inte använd på lektionerna, men eleverna kan ha använt den året innan, för den lärare de hade då. Hälften använder ju metoden, enligt kolumn E, och de måste ju ha lärt sig den någonstans.

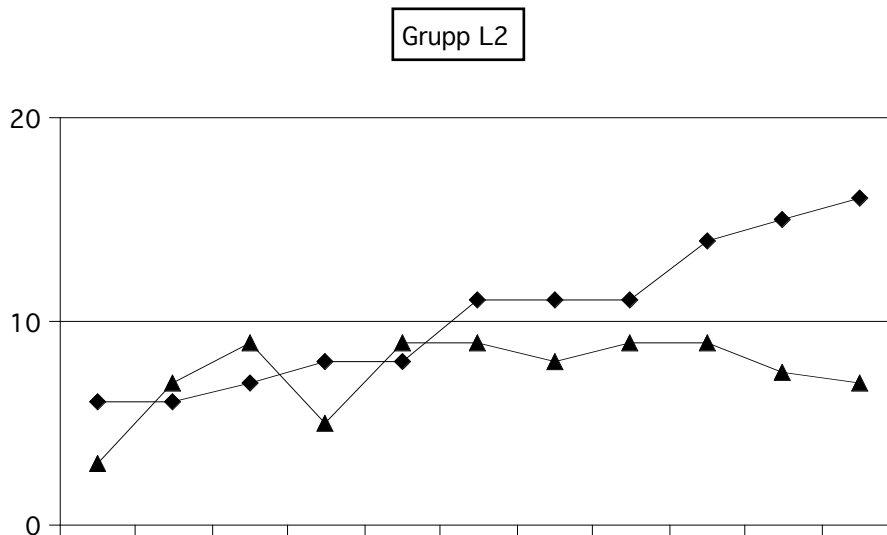
Grupp L2: Gymnasietvår. Förkunskapsnivå 3 av 4 där ett högre tal är mer förkunskaper vid kursens början. Lärarens svar på fråga 5-7 var aaa, där då det första a:et betyder att han (=jag i detta fall) använt rytmord konsekvent.

Medeltotalpoängen i denna grupp: 10,27

Rådata Grupp L2:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
8	8	16	3	1	3	7	3	L2	aaa
7	8	15	1,5	3	3	7,5	3	L2	aaa
8	6	14	3	3	3	9	3	L2	aaa
5	6	11	3	3	3	9	3	L2	aaa
6	5	11	2	3	3	8	3	L2	aaa
6	5	11	3	3	3	9	3	L2	aaa
4	4	8	2	1	2	5	3	L2	aaa
4	4	8	3	3	3	9	3	L2	aaa
5	2	7	3	3	3	9	3	L2	aaa
4	2	6	1,5	1	1	3	3	L2	aaa
4	2	6	3	1	3	7	3	L2	aaa

Medelpoäng C 10,272727273

Romber: Kolumn C - summan av korrekta och läsliga noter

Trianglar: Kolumn G - summan av hur mycket man på lektionerna arbetat med, själv använder och allmänt tycker om rytmordsmetoden

Kommentar: En gång till ser det ut som jag hade hoppats. Rytmordsmetoden är använd konsekvent. Provresultatet är gott också.

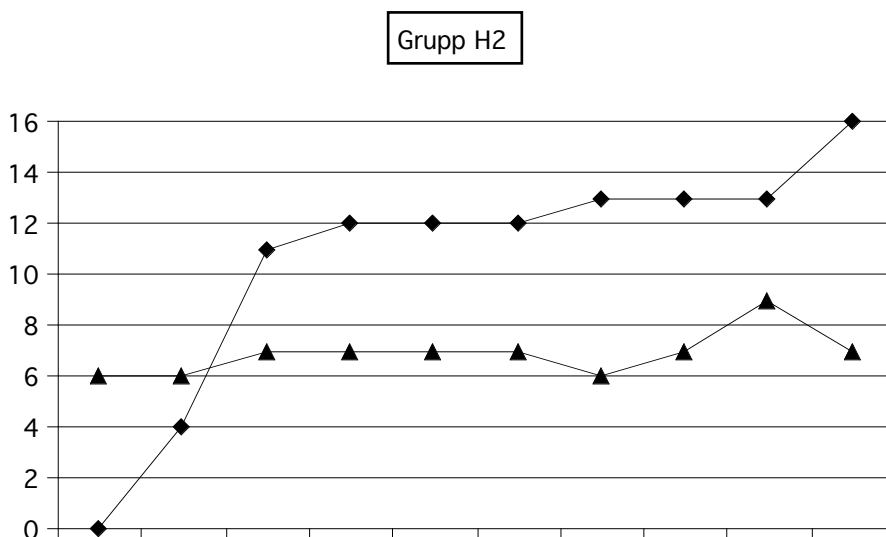
Grupp H2: Gymnasietvåor. Förkunskapsnivå 4 av 4 där ett högre tal är mer förkunskaper vid kursens början. Lärarens svar på fråga 5-7 var bcb, där då det första b:et betyder att han inte använt rytmord konsekvent.

Medeltotalpoängen i denna grupp: 10,6

Rådata Grupp H2:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
8	8	16	2	3	3	7	4	H2	bcb
7	6	13	2	2	2	6	4	H2	bcb
7	6	13	2	3	3	7	4	H2	bcb
7	6	13	3	3	3	9	4	H2	bcb
6	6	12	2	3	3	7	4	H2	bcb
6	6	12	2	2	3	7	4	H2	bcb
6	6	12	3	3	2	7	4	H2	bcb
7	4	11	2	3	3	7	4	H2	bcb
2	2	4	2	2	2	6	4	H2	bcb
0	0	0	2	1	3	6	4	H2	bcb

Medelpoäng kolumn C: 10,6

Romber: Kolumn C - summan av korrekta och läsliga noter

Trianglar: Kolumn G - summan av hur mycket man på lektionerna arbetat med, själv använder och allmänt tycker om rytmordsmetoden

Kommentar: En gång till ser det mer ut som jag hade hoppats, även om stigningen är svag i kolumn G-kurvan. Rytmordsmetoden är inte använd av denna lärare men eleverna har ju använt den själva ändå kan man se i kolumn E. Provresultatet är gott men medelpoängen obetydligt högre än gruppen innan (som undervisades med rytmord) trots större förkunskaper.

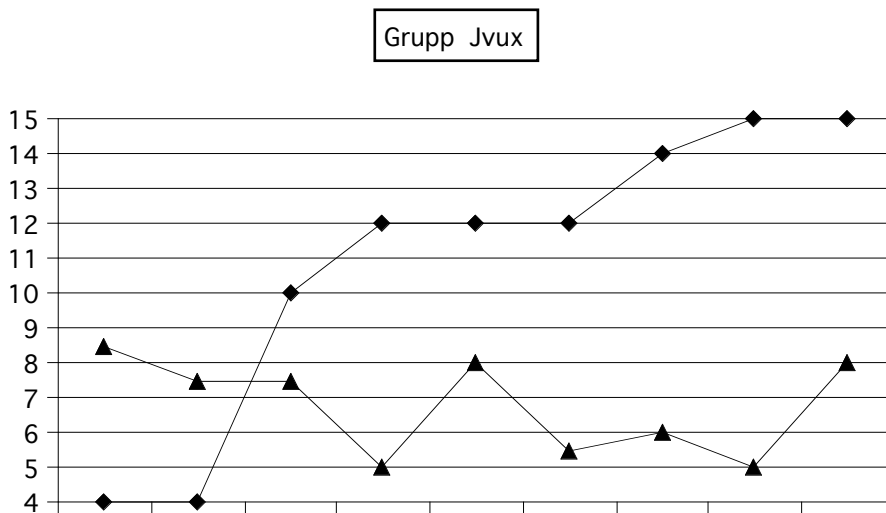
Grupp Jvux: Vuxna elever . Ingen nivågrupp utan en klass med sångare som läser gemensamt oavsett förkunskaper. Lärarens svar på fråga 5-7 var bca, där då det första b:et betyder att han inte använt rytmord konsekvent.

Medeltotalpoängen i denna grupp: 10,89

Rådata Grupp Jvux:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
7	8	15	2	1	2	5		Jvux	bca
7	8	15	2	3	3	8		Jvux	bca
7	7	14	2	1	3	6		Jvux	bca
6	6	12	2	1	2	5		Jvux	bca
6	6	12	2	3	3	8		Jvux	bca
6	6	12	2	1	2,5	5,5		Jvux	bca
5	5	10	2,5	2	3	7,5		Jvux	bca
2	2	4	2,5	3	3	8,5		Jvux	bca
2	2	4	1,5	3	3	7,5		Jvux	bca

Medelpoäng kolumn C: 10,888888889

Romber: Kolumn C - summan av korrekta och läsliga noter

Trianglar: Kolumn G - summan av hur mycket man på lektionerna arbetat med, själv använder och allmänt tycker om rytmordsmetoden

Kommentar: Här är resultatet för femte gången det motsatta mot mina förväntningar. Det har gått bra för många här men inte speciellt bra för rytmordarna. Rytmordsmetoden är inte använd på lektionerna.

Alla grupper i samma tabell

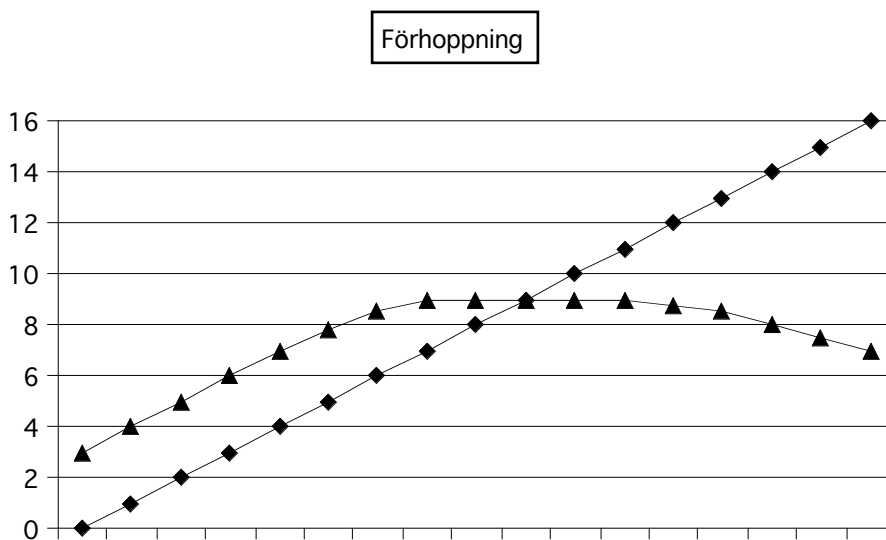
Rådata - Alla elever i undersökningen:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
8	8	16	2,5	1	2	5,5	4	H1	bcb
8	8	16	2	3	3	7	4	H2	bcb
8	8	16	3	1	3	7	3	L2	aaa
7	8	15	2	3	3	8		Jvux	bca
7	8	15	2	1	2	5		Jvux	bca
7	8	15	1,5	3	3	7,5	3	L2	aaa
8	6	14	3	3	3	9	3	L2	aaa
7	7	14	2	1	3	6		Jvux	bca
7	6	13	3	3	3	9	4	H2	bcb
7	6	13	2	3	3	7	4	H2	bcb
7	6	13	2	2	2	6	4	H2	bcb
8	4	12	2,5	1	2	6	4	H1	bcb
8	4	12	2	1	3	6	3	L1	aaa
6	6	12	1,5	1	3	6	4	H1	bcb
6	6	12	1,5	1	3	5,5	4	H1	bcb
6	6	12	2,5	3	3	8,5	4	H1	bcb
6	6	12	3	3	2	7	4	H2	bcb
6	6	12	2	2	3	7	4	H2	bcb
6	6	12	2	3	3	7	4	H2	bcb
6	6	12	2	1	2,5	5,5		Jvux	bca
6	6	12	2	3	3	8		Jvux	bca
6	6	12	2	1	2	5		Jvux	bca
7	4	11	2	3	3	7	4	H2	bcb
6	5	11	2	3	3	8	3	L2	aaa
6	5	11	3	3	3	9	3	L2	aaa
5	6	11	3	3	3	9	3	L2	aaa
5	5	10	2,5	2	3	7,5		Jvux	bca
4	6	10	2	3	3	8	2	M2	cba
7	2	9	3	3	3	9	3	L1	aaa
5	4	9	3	3	3	9	1	S2	aba
6	2	8	1	1	3	5	4	H1	bcb
6	2	8	1	2	2	5	4	H1	bcb
4	4	8	1	1	2	4	2	M2	cba
4	4	8	3	1	3	7	3	L1	aaa
4	4	8	3	3	3	9	3	L1	aaa
4	4	8	3	3	3	9	3	L1	aaa
4	4	8	2	1	2	5	3	L2	aaa
4	4	8	3	3	3	9	3	L2	aaa
5	2	7	2	3	3	8	2	M2	cba
5	2	7	1	3	3	7	2	M2	cba
5	2	7	3	3	3	9	3	L2	aaa
4	2	6	2,5	3	3	8,5	4	H1	bcb
4	2	6	1,5	1	1	3	3	L2	aaa
4	2	6	3	1	3	7	3	L2	aaa
4	2	6	3	1	3	7	1	S2	aba
4	2	6	3	1	3	7	1	S2	aba
3,5	2,5	6	3	1	3	7	1	S2	aba
3	2	5	2	3	3	7	4	H1	bcb
3	2	5	1	3	3	7	2	M2	cba
3	2	5	3	3	3	9	3	L1	aaa
2	2	4	2	3	3	8	4	H1	bcb
2	2	4	2	2	2	6	4	H2	bcb

2	2	4	1,5	3	3	7,5		Jvux	bca
2	2	4	2,5	3	3	8,5		Jvux	bca
2	2	4	1	1	3	5	2	M1	cba
2	2	4	2	1	3	6	2	M2	cba
2	2	4	3	3	3	9	3	L1	aaa
2	1	3	1	1	2	4	2	M1	cba
2	1	3	3	3	3	9	1	S2	aba
1	1	2	2	3	3	8	4	H1	bcb
1	1	2	1	1	3	5	2	M1	cba
1	1	2	1	1	1	3	2	M1	cba
1	1	2	1	1	1	3	2	M1	cba
1	1	2	1	1	3	5	2	M1	cba
1	1	2	1	1	3	5	2	M1	cba
1	1	2	2	1	3	6	2	M2	cba
1	1	2	1	2	3	6	2	M2	cba
1	1	2	3	2	3	8	1	S2	aba
1	0	1	3	3	3	9	1	S2	aba
1	0	1	3	2,5	3	8,5	1	S2	aba
0	0	0	2	1	3	6	4	H2	bcb
0	0	0	1	1	2	4	2	M1	cba
0	0	0	1	1	2	4	2	M1	cba
0	0	0	1	3	3	5	2	M1	cba
0	0	0	2	3	2	7	2	M1	cba
0	0	0	2	1	2	5	2	M2	cba
0	0	0	3	2	2	5	1	S2	aba
0	0	0	3	3	3	9	1	S2	aba

Här visar jag min ”förhoppningsgraf” igen.

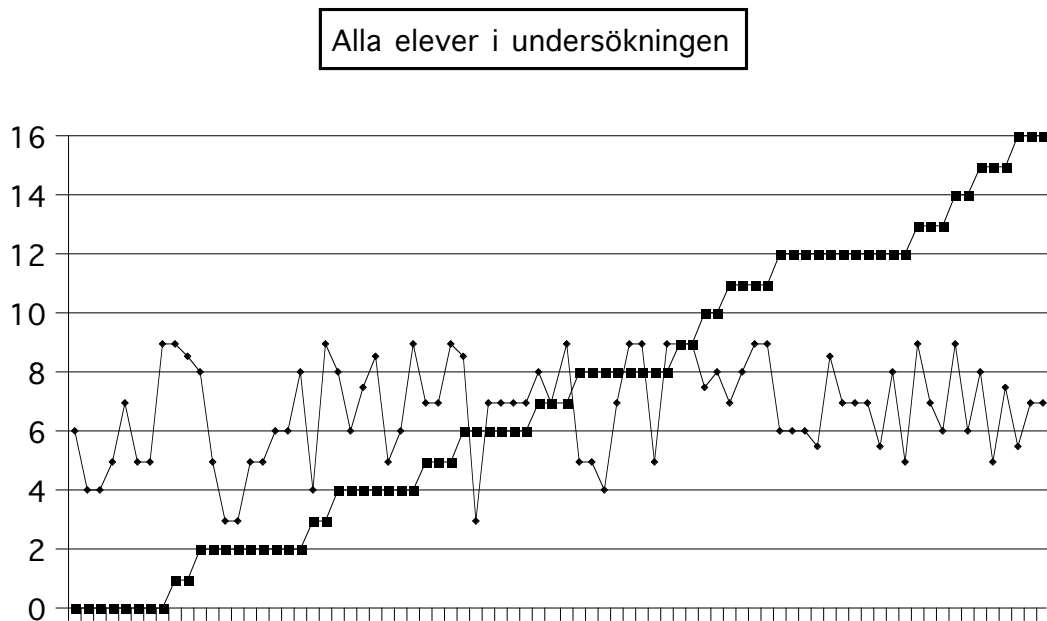
Något liknande detta eller gärna ett ännu tydligare samband hade jag hoppats finna.

Romber: Kolumn C - diktamensresultat

Trianglar: Kolumn G - hur mycket rytmordsmetoden är använd

Grafen nedan är en sammanställning över den totala mängden av resultat med denna analysmetod:

Svart linje: Kolumn C - Summan av korrekta och läsliga noter

Grå linje: Kolumn G- summan av hur mycket man på lektionerna arbetat med, själv använder och allmänt tycker om rytmordsmetoden.

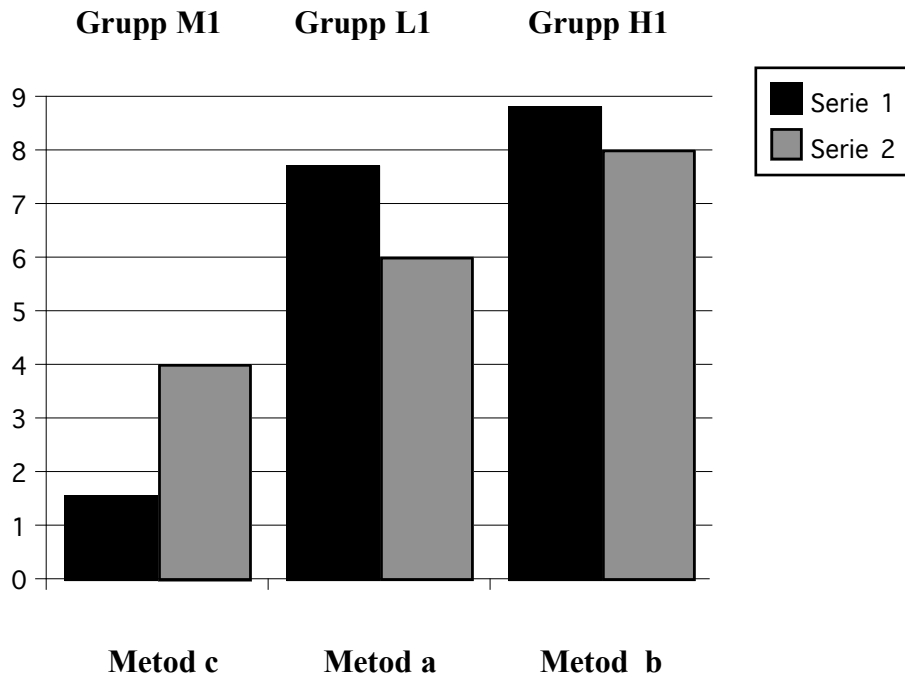
Kommentar: Här med summan av alla elever i undersökningen är det inte lätt att utläsa ett samband mellan användandet av rytmord och bra resultat. Jämför man med min förhoppningskurva ovan måste man säga att det inte alls är säkerställt att det finns ett samband. Den grå kurvan i grafen ovan beskriver i medeltal närmast en rak vågrät linje.

Analys av sambandet mellan elevgruppernas medelvärden, förkunskapsnivåer och undervisningsmetod

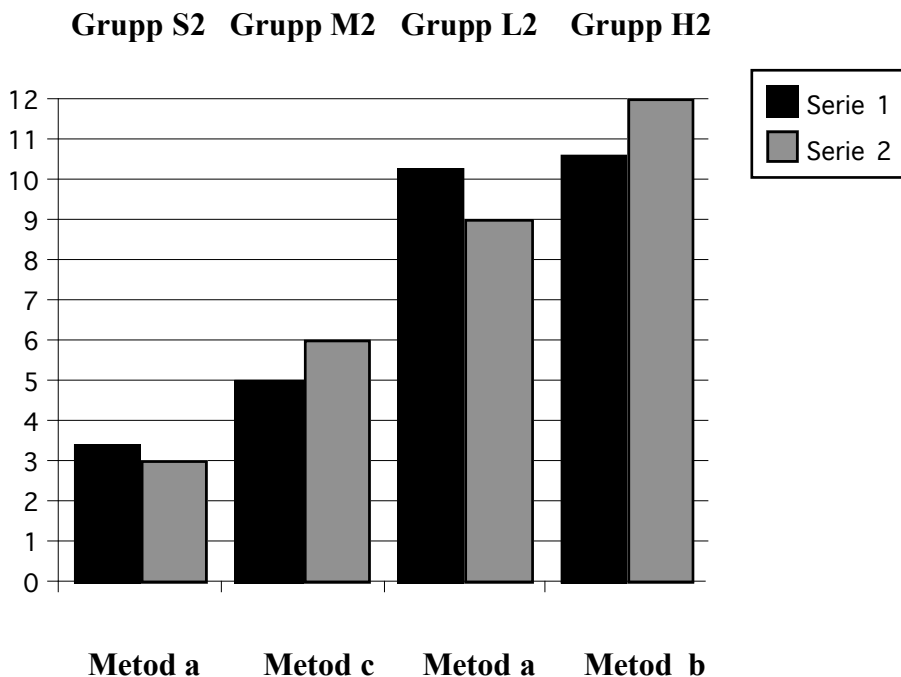
Skulle man kunna se något samband mellan gruppens medelvärde av hur det gått på diktamensuppgiften, hur bra eleverna låg till i provet som de nivågrupperats efter, och den metod de sedan undervisats med? Då skulle man kanske kunna se om någon metod var effektivare än någon annan. Den effektivaste metoden borde då ge ett bättre provresultat än de andra metoderna i förhållande till elevernas förkunskaper. Dessa förkunskaper kunde man i viss mån se på nivågrupperingssiffran, kolumn H.

För att få staplarna i jämförbar skala multiplicerade jag nivågrupperingssiffran med 2 för gymnasieettorna och med 3 för gymnasietvåorna. Vuxengruppen utgick då jag inte hade några data om deras förkunskaper.

Medelvärden, förkunskapsnivåer och undervisningsmetod Gymnasiegrupperna

Metod c **Metod a** **Metod b**
Serie 1 svart: Kolumn C - Totalt provresultat
Serie 2 grå : Kolumn H - Förkunskapsnivå (här multiplicerad med 2 för att få staplarna jämförbara)

Metod a **Metod c** **Metod a** **Metod b**
Serie 1 svart: Kolumn C - Totalt provresultat
Serie 2 grå : Kolumn H - Förkunskapsnivå (här multiplicerad med 3 för att få staplarna jämförbara).

Kommentar: Här verkar det faktiskt som om metod "a" (rytmorden) ger bättre resultat i förhållande till förkunskapsnivån än "b" (vilka ljud de vill) och "c" (klappa och knacka). De svarta staplarna (diktamensresultatet) är högre än de grå (förkunskaperna) i högre utsträckning för de grupper där metod "a" använts.

Detta har dock inte lika bra underbyggnad som resten av undersökningen eftersom vi här inte har tillgång till de nivågrupperingsprovresultat som resulterat i dessa förhållandevis trubbiga siffror "Nivå 1-4" som jag använt vid jämförelsen.

Diskussion

Vad har jag sett och varför?

Jag hoppades kunna se ett samband mellan den rytmutlärningsmetod jag använder och goda provresultat för eleverna. Detta då jämfört med alla andra metoder. Åtminstone att denna metod resulterar i att eleverna skriver rytmiskt läsliga noter på det de lyckades höra.

I fem av åtta grupper har det visat sig att så inte var fallet. Hur kunde det bli på det sättet? Beror det på att metoden inte håller trots mina och många andras erfarenheter? Eller är det något med min undersökning som inte träffat målet?

Jag tror att det kan vara på det här sättet: Rytmdordsmetoden är bra för att effektivt lära ut rytmisk notläsning och -skrivning. Den är också bra för att den är en oproblematiske väg till att skriva rytmiskt lättlästa noter. Men går detta att visa och se i en undersökning som den jag utförde? Det finns olika sammanhängande hinder för detta: Hur ska man se på förkunskaperna och nivågrupperingarna och hur kan man mäta inlärningstiden? Om man nivågrupperar eleverna efter förkunskaper och sedan tilldelar dem en lärare som har en viss metod, är risken att gruppens resultat är mer färgat av elevernas förkunskaper än av lärarens metod. Vi saknar alltså en referensgrupp på varje nivå. Jag trodde att poängen från diktamensdelen borde avspeglade sig i metoden ändå om sambandet var starkt nog, men dessa färdigheter kan man ju få på många olika sätt, och vi kan inte se hur fort eleven lärt sig det den kan. Vi kan bara se kunskaperna, inte hur lång tid det tagit att erövra dem. En del av det jag tycker om med rytmdordsmetoden är ju snabba framsteg, och det har jag inte kunnat visa att metoden ger på detta sätt.

Slutsats

Jag har med denna undersökning inte kunnat påvisa att rytmdordsmetoden är bättre än någon annan metod för att lära ut rytmisk notläsning och rytmisk transkription.

Undersökningen har alltså inte kunnat säkerställa ett samband mellan användande av denna metod och goda resultat i rytmisk diktamen.

Jag tror att detta dels kan bero på att sambandet inte är så starkt som jag trodde, men framför allt på att jag inte haft referensgrupper med samma förkunskaper som undervisats med olika metoder.

Vidare forskning

Om man skulle spara elevernas nivågrupperingsprov, och alla prov de gör senare (vilket sker ändå när det gäller gymnasiet) samt se till att diktamensuppgifterna är likartade på alla dessa prov, skulle det kanske kunna ge bättre underlag än denna anonyma undersökning. Information från lärarna om vilken metod de använt skulle kunna jämföras med en serie med diktamensresultat från varje elev.

Ett annat forskningsområde skulle kunna vara att söka ursprunget till rytmordsmetoderna och kanske hur de spridit sig och vart.

Litteratur

Om rytmnotation

”The Basic Guide How To Read Music” H Cooper. 1985 Perigree Books, ISBN 0-399-51122-9

”Musiklära” Pär Lauenstein. 2004 Idé och kultur förlag ISBN 91-974806-0-6

Om rytmordsmetoden

”Skolsångboken”, Aulin/Norrman/Styrenius, 1969 Läromedelsförlagen

”Understanding simple rhythmic notation, A Guide”, 2001 Bridgewater Multimedia,
Länk:<http://www.musicteachers.co.uk/resources/notation.pdf>

Läroplaner där rytmordsmetoden ingår

”Korsholms kommuns läroplan för den grundläggande utbildningen fr.o.m 1.8.2005”

Länk: <http://www.korsholm.fi/medialibrary/data/Musik07-%7B4tn7w-itpn8-yjssi%7D.pdf>

”Läroplan för årskurserna 1-4 Vårberga skola”

Länk: <http://city.porvoo.fi/varberga/laroplan.pdf>

”Vanda stad Västersundoms skola Läroplan för årskurserna 1-6”

Länk: http://www.vanda.fi/i_liitetiedosto.asp?path=109;4630;6597;786;7576;8527;14878;14892;15341

Rytmordssystemet jag använder

För åttondelsgrupperingarna använder jag det vanliga "Tate"- systemet:

För sextondelsgrupperingarna använder jag "Takataka":

Rytmordssystemet jag använder, tillämpat på rytmerna som användes i undersökningen

1

TA TA TE TAA

2

TAA - - TE TA TE TA

3

TAA TA KA TA TE TA KA TAA TAA

4

TAA TA KA - A KA TAA TA KAAA TA

Skriv ner rytmen! Du får höra varje takt två gånger.

1

2

3

4

Kryssa i det svar du tycker stämmer bäst!

5: När ni på lektionerna arbetat med rytmer, har ni då använt rytmdrags typ "tate", "takataa", "tavateve", "daadaba" för att lära er hur notvärden och grupperingar låter:

(Om du gått för olika lärare kan du kryssa i flera rutor på denna fråga.)

- a. Ja, vi har alltid läst rytmer med ett konsekvent ordsystem.
- b. Vi har fått läsa på vilka ljud som helst, inte använt något gemensamt system.
- c. Vi har i allmänhet klappat och knackat rytmer.

6: Tänker du själv rytmdrags när du skriver och läser noter?

- a. Ja.
- b. Jag tänkte nog så förr men nu behövs de inte.
- c. Nej.

7: Tycker du rytmdrags är en bra pedagogisk idé?

- a. Ja.
- b. Det kan kanske hjälpa vissa nybörjare.
- c. Nej, en omväg.

Skriv ner rytmen! Du får höra varje takt två gånger.

1

2

3

4

Kryssa i det svar du tycker stämmer bäst!

5: När ni på lektionerna arbetat med rytmer, har ni då använt rytmod typ "tate", "takataa", "tavateve", "daadaba" för att lära er hur notvärden och grupperingar låter:

- a. Ja, vi har alltid läst rytmer med ett konsekvent ordsystem.
- b. Vi har fått läsa på vilka ljud som helst, inte använt något gemensamt system.
- c. Vi har i allmänhet klappat och knackat rytmer.

6: Tänker du själv rytmod när du skriver och läser noter?

- a. Ja.
- b. Jag tänkte nog så förr men nu behövs de inte.
- c. Nej.

7: Tycker du rytmoden är en bra pedagogisk idé?

- a. Ja.
- b. Det kan kanske hjälpa vissa nybörjare.
- c. Nej, en omväg.